

ЗАКОН

за отнемане на незаконно придобито имущество

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С този закон се уреждат условията и редът за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник.

(2) Имуществото по ал.1 се установява посредством проверка на източниците и средствата на придобиването му.

Чл. 2. Производството по този закон се провежда независимо от производството, в което се осъществява наказателно преследване срещу проверяваното лице и/или свързаните с него лица.

Чл. 3. (1) Цел на този закон е да се защитят интересите на обществото чрез предотвратяване и ограничаване на възможностите за неоснователно забогатяване и да се възстанови чувството на справедливост у гражданите.

(2) За постигане целта на закона могат да се налагат ограничения на собствеността, като се съблюдава правото на защита на засегнатите лица и не се допуска риск от несправедливост.

Чл. 4. Ограниченията на собствеността, предвидени в този закон, се прилагат в степента, която е необходима за постигане целта на закона.

Глава втора

ОРГАНИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ИМУЩЕСТВО, ПРИДОБИТО СЪС СРЕДСТВА, ЗА КОИТО НЕ Е УСТАНОВЕН ЗАКОНЕН ИЗТОЧНИК

Чл. 5. (1) Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество, наричана по-нататък „комисията“, е специализиран постояннодействащ държавен орган, който при условията и по реда на този закон извършва проверки за установяване на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник.

(2) Комисията е юридическо лице със седалище София и е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити.

(3) Дейността на комисията се подпомага от администрация.

(4) Териториални звена на комисията са териториални дирекции, разположени в районите на апелативните съдилища, които се ръководят от директори и се подпомагат в дейността си от инспектори.

Чл. 6. (1) Комисията е колективен орган, който се състои от петима членове, включително председател и заместник - председател.

(2) Председателят на комисията е лице с висше юридическо образование и най-малко 8 години стаж по специалността.

(3) Председателят на комисията се назначава от министър-председателя. Заместник-председателят и членовете се избират от Народното събрание.

(4) Мандатът на комисията е пет години и започва да тече от деня на попълването на състава ѝ.

(5) Новите членове се избират, не по-късно от един месец преди изтичане мандата на комисията.

Чл. 7. (1) Предложенията за заместник-председател и членовете се внасят в Народното събрание не по-рано от три месеца и не по-късно от два месеца преди изтичането на мандата на комисията.

(2) Комисията на Народното събрание по чл.14, ал.1 провежда изслушване на предложените кандидати, които отговарят на изискванията на закона, и внася в Народното събрание доклад, който обобщава резултатите от него.

(3) Народното събрание избира поотделно заместник-председател и членове на комисията.

Чл. 8. (1) Член на комисията може да бъде дееспособен български гражданин, който:

1. има висше юридическо или икономическо образование и най-малко 5 години стаж по специалността;

2. не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията;

3. не е освобождаван от наказателна отговорност за умишлено престъпление от общ характер;

4. не е лишаван от правото да заема определена държавна длъжност или да упражнява определена професия или дейност.

5. е получил разрешение за достъп до класифицирана информация с ниво на класификация "Строго секретно".

(2) Член на комисията няма право на два последователни мандата.

(3) Член на комисията не може:

1. да заема длъжност в държавни или общински органи;

2. да упражнява търговска дейност или да е съдружник, управител или да участва в надзорни, управителни или контролни органи на търговско дружество, кооперация, държавно предприятие или юридическо лице с нестопанска цел;

3. да получава възнаграждение за извършване на дейност по договор или по служебно правоотношение с държавна или обществена организация, с търговско дружество, кооперация или юридическо лице с нестопанска цел, физическо лице или едноличен търговец освен за научна и преподавателска дейност или за упражняване на авторски права;

4. да упражнява свободна професия или друга платена професионална дейност;

5. да членува в политически партии или коалиции, в организации с политически цели, да извършва политическа дейност, както и да членува в организации или да извършва дейности, които засягат независимостта му.

(4) Несъвместимостта по ал. 3 трябва да се отстрани в едномесечен срок от избирането, съответно назначаването.

Чл. 9. (1) Правоотношението на член на комисията се прекратява предсрочно от съответния орган при:

1. смърт;
2. подаване на оставка;
3. обективна невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от 6 месеца;
4. осъждане или освобождаване от наказателна отговорност за умишлено престъпление от общ характер;
5. несъвместимост по чл. 8, ал. 3, ако не е била отстранена в едномесечен срок от избирането, съответно от назначаването;
6. тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения;
7. влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;
8. придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и навършване на 65 години;
9. отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация с ниво на класификация "Строго секретно".

(2) При настъпване на обстоятелствата по ал. 1, т.1 до т.5 и т.7 до т.9, председателят на комисията уведомява органа по избора за извършване на нов избор.

(3) Обстоятелствата по ал.1, т.6 се установяват с акт на председателя на комисията, за което се уведомява органа по избора.

(4) При предсрочно освобождаване на член на комисията Народното събрание избира нов член в едномесечен срок от освобождаването, който довършва мандата.

Чл. 10. (1) Председателят на комисията получава основно месечно възнаграждение в размер 85 на сто от основното месечно възнаграждение на председателя на Народното събрание.

(2) Заместник - председателят получава основно месечно възнаграждение в размер 80 на сто от възнаграждението на председателя.

(3) Останалите членове на комисията получават основно месечно възнаграждение в размер 75 на сто от възнаграждението на председателя на комисията.

Чл. 11. (1) Комисията приема решения за:

1. образуване на производство за установяване на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник и определяне продължителността на проверявания период;
2. удължаване срока на проверката по чл. 26;
3. отказ за започване на проверка;
4. прекратяване на производството за установяване на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник;

5. внасяне в съда на искане за налагане на обезпечителни мерки;
6. предявяване на искове за отнемане на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник;
7. сключване на спогодба по чл. 90;
8. осъществяване на други правомощия, предвидени в този закон.

(2) Решенията на комисията се приемат с мнозинство повече от половината от всички членове и се мотивират. В мотивите се посочват фактите, доказателствата, въз основа на които те са установени, както и направените правни изводи.

(3) Мотивираните откази на комисията по ал.1, т.3 се публикуват незабавно на интернет страницата на комисията при спазване изискванията на Закона за защита на личните данни и на Закона за защита на класифицираната информация.

(4) За заседанията на комисията се води протокол.

Чл. 12. Председателят на комисията:

1. представлява комисията;
2. организира и ръководи дейността ѝ;
3. насрочва и ръководи заседанията;
4. контролира и отговаря за изпълнението на бюджета;
5. издава наказателни постановления за извършени нарушения по този закон;
6. сключва, изменя и прекратява трудовите и служебните правоотношения с териториалните органи на комисията и инспекторите в тях, както и със служителите от администрацията.

Чл. 13. (1) Органи на комисията са директорите на териториалните дирекции.

(2) За директори в териториалните дирекции се назначават лица, които отговарят на изискванията за заемане на длъжността, както и на изискванията за несъвместимост по чл. 8.

(3) За инспектори в териториалните дирекции се назначават лица, които отговарят на изискванията за заемане на длъжността по Закона за държавния служител, както и на изискванията за несъвместимост по чл. 8.

Чл. 14. (1) Народното събрание чрез комисия, определена с правилника за организацията и дейността му, осъществява парламентарен контрол и наблюдение на процедурите по този закон, както и за защита на правата и свободите на гражданите.

(2) Председателят на комисията е длъжен при покана да се яви в Народното събрание и да предоставя исканата информация.

Чл. 15. (1) Комисията ежегодно до 31 май представя в Народното събрание доклад за дейността си.

(2) Докладът се предоставя и на президента на републиката, и на Министерския съвет и се публикува на страницата на комисията в интернет.

Чл. 16. (1) Информацията, която е станала известна на членовете на комисията, на директорите и на инспекторите в териториалните дирекции, както и на служителите в администрацията при или по повод изпълнението на задълженията им, е служебна тайна.

(2) При встъпването си в длъжност лицата по ал. 1 подписват декларация, че няма да разгласяват информацията по време на заемане на длъжността и след освобождаването им.

(3) Членовете на комисията, органите по чл. 13, ал. 1 и служителите в администрацията подписват декларация за частни интереси и декларация за частен интерес по конкретен повод.

Чл. 17. Членовете на комисията и директорите в териториалните дирекции не носят имуществена отговорност за причинени вреди при упражняване на възложените им по този закон правомощия, освен ако вредите са настъпили в резултат на умишлено престъпление от общ характер.

Чл. 18. Членовете на комисията и директорите в териториалните дирекции се застраховат за застраховка „Злополука“ и застраховка „Живот“ при или по повод изпълнение на служебните си задължения за сметка на републиканския бюджет.

Чл. 19. (1) Стажът на членовете на комисията и на директорите и инспекторите в териториалните дирекции, както и на лицата в администрацията, заемащи длъжност, за която се изисква висше юридическо образование и юридическа правоспособност, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7 от Закона за съдебната власт.

(2) Стажът на лицата по ал. 1, заемащи длъжност, за която се изисква висше икономическо образование, се зачита за стаж по специалността в общественения сектор.

Чл. 20. (1) Устройството и дейността на комисията и на нейната администрация се уреждат с правилник.

(2) Правилникът се приема от комисията и се обнародва в „Държавен вестник“.

Глава трета

УСТАНОВЯВАНЕ НА ИМУЩЕСТВО, ПРИДОБИТО СЪС СРЕДСТВА, ЗА КОИТО НЕ Е УСТАНОВЕН ЗАКОНЕН ИЗТОЧНИК

Чл. 21. (1) Производство пред комисията се образува в предвидените в този закон случаи, в които може основателно да се предполага, че дадено имущество е придобито със средства, за които не е установен законен източник.

(2) В производството по ал. 1 се извършва проверка на източниците за придобиване на имуществото и се предприемат действия за допускане на обезпечение на бъдещ иск за неговото отнемане.

Чл. 22. (1) Производство пред комисията за установяване произхода на имущество се образува, когато лице е привлечено като обвиняем за престъпление по Наказателния кодекс от естество да създава облаги, в следните случаи:

1. член 108а, ал. 1 – 3 и чл. 109, ал. 3;
2. член 116, ал. 1, т. 10;
3. член 142;

4. членове 155, 156, чл. 158а, ал. 2 и чл. 159, ал.5;
5. членове 159а – 159г;
6. член 195, ал. 2 и 3 и чл. 196а;
7. член 199;
8. членове 201 - 203;
9. член 208, ал. 3, 4 и 5;
10. членове 209 - 211, чл. 212, ал. 3, 4 и 5, чл. 212а и 213;
11. членове 213а - 214;
12. член 215, ал. 2, т. 1;
13. членове 220 и 225в;
14. членове 227в, 227г и 227е;
15. членове 233, 234, 234а, 234б и 235;
16. членове 242 - 242а;
17. членове 244 – 246, чл. 248а, ал. 5, чл. 249, 253, чл. 253а, ал. 1 и 2, чл. 254б и 255 – 256;
18. член 280;
19. членове 282, 283 и 283а;
20. членове 301 – 305а;
21. член 308, ал. 2, 3 и 5 и чл. 310;
22. член 321, ал. 1 – 3 и 6, чл. 321а, ал. 1 и 2 и чл. 327, ал. 1 - 3;
23. член 337, ал. 1 – 4 и чл. 346, ал. 2, т. 4, ал. 3, 5 и 6;
24. член 354а, ал. 1 – 4, чл. 354б, ал. 4 – 6 и чл. 354в, ал. 1 – 3.

(2) Комисията образува производство за установяване произхода на имуществото на лице, което не е било привлечено като обвиняем за престъпление по ал. 1 поради това, че е отказано образуване на наказателно производство или образуваното наказателно производство е било прекратено, тъй като:

1. е последвала амнистия;
2. е изтекла предвидената в закона давност;
3. деецът е изпаднал в продължително разстройство на съзнанието, което изключва вменяемостта;
4. деецът е починал;
5. по отношение на лицето е допуснат трансфер на наказателно производство в друга държава.

(3) Комисията образува производство и в случаите, когато наказателното производство за престъпление по ал. 1 е спряно и лицето не може да бъде привлечено като обвиняем, тъй като:

1. е изпаднало в краткотрайно разстройство на съзнанието, което изключва вменяемостта или има друго тежко заболяване;
2. притежава имунитет;
3. е с неизвестен адрес и не може да бъде намерено.

Чл. 23. (1) Комисията образува производство за установяване на имущество, притежавано или контролирано от физическо лице, за което може основателно да се предполага, че е придобито от престъпление на друго лице, привлечено като обвиняем за престъпление по чл. 22.

(2) Комисията образува производство за установяване на имущество, притежавано или контролирано от юридическо лице, за което може основателно да се предполага, че е придобито от престъпление на друго лице, привлечено като обвиняем за престъпление по чл. 22.

Чл. 24. Производство по този закон се образува и в случаите, когато по реда на Наказателно-процесуалния кодекс има признат акт на чуждестранен съд за някое от престъпленията по чл. 22.

Чл. 25. (1) Производството в случаите по чл. 22 се образува въз основа на уведомление на органите на досъдебното производство.

(2) Уведомлението по ал. 1 съдържа информация за:

1. лицето, по отношение на което е налице съответното основание по чл. 22;
2. престъплението, което е извършено;
3. имуществото на лицето, ако има данни за него.

(3) Министерството на правосъдието уведомява комисията за всеки случай на образувано наказателно производство в друга държава или за влязла в сила присъда на чуждестранен съд срещу български граждани за престъпления, съответни на тези по чл. 22, ал. 1.

(4) Върховната касационна прокуратура и Министерството на правосъдието уведомяват комисията при трансфер на наказателно производство.

(5) В случаите по чл. 23 производството се образува въз основа на уведомления от органите на съдебната власт.

(6) Когато източниците на информация не съдържат достатъчно данни за образуване на производство, комисията събира допълнителни сведения за подлежащите на установяване факти и обстоятелства. При необходимост комисията може да иска съдействие от други органи и институции.

(7) Производство пред комисията не може да се образува по анонимен сигнал.

Глава четвърта

ПРАВОМОЩИЯ НА ОРГАНИТЕ НА КОМИСИЯТА ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ПРОВЕРКА

Чл. 26. (1) След образуване на производството комисията започва проверка, която продължава до една година.

(2) Комисията може еднократно да удължи срока по ал. 1 с още 6 месеца.

Чл. 27. При проверката се извършва финансово разследване на икономическата дейност на юридическото лице, а за физическото лице - и на издръжката за живот на семейството му, като се събират сведения относно имуществото, приходите/доходите, разходите и задълженията през проверявания период.

Чл. 28. Органите по чл. 13, ал. 1 събират сведения за:

1. имуществото, неговото местонахождение, стойността и правното основание за придобиването му;

2. пазарната стойност на имуществото към момента на придобиване и пазарната му стойност към момента на проверката;
2. преобразуване на имуществото;
3. приходите и разходите за обичайна дейност и извънредните приходи и разходи на юридическото лице;
4. обичайните и извънредните доходи и разходи за издръжка на физическото лице и на членовете на семейството му;
5. платените публичноправни парични задължения към държавата и общините;
6. сделките с имуществото на юридическото лице;
7. сделките с имуществото на проверяваното лице и на членовете на семейството му;
8. пътуванията в чужбина на проверяваното лице и на членовете на семейството му, както и на лицата, които представляват юридическото лице;
9. обезпеченията и тежестите, наложени върху имуществото, както и задълженията, които са поети;
10. други обстоятелства, които имат значение за изясняване произхода на имуществото, начина на придобиването и на преобразуването му.

Чл. 29. Комисията и директорите на териториалните дирекции могат да поискат от съда разкриване на банковата тайна, на търговската тайна по чл. 35, ал. 1 от Закона за пазарите на финансови инструменти и сведенията по чл. 133, ал. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа, когато това е необходимо за постигане целта на закона.

Глава пета **ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДРУГИ ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ**

Чл. 30. (1) За постигане целите на този закон органите по чл. 13, ал. 1, полицейските органи, органите на Държавна агенция „Национална сигурност“, органите по приходите и органите на Агенция „Митници“ съобразно предоставената им компетентност извършват съвместно проверка на източниците за придобиване на имуществото. Проверката има за цел изготвяне на цялостен профил на дейността на проверяваното лице.

(2) Редът за осъществяване на взаимодействието се определя със съвместна инструкция на комисията, председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“, министъра на вътрешните работи, директорите на Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“.

Чл. 31. (1) Органите по чл. 13, ал. 1 обменят с полицейските органи информация за:

1. имуществото на лицата, за което се предполага, че е придобито със средства, за които не е установен законен източник в страната или в чужбина;
2. превозните средства, принадлежащи на проверяваните лица;

3. установяване местонахождението на лица и моторни превозни средства, когато това е необходимо за целите на производството по този закон;

4. други факти и обстоятелства от значение за производството по този закон.

(2) Обменът на информацията по ал. 1 се осъществява при спазване изискванията на Закона за Министерството на вътрешните работи.

Чл. 32. (1) Органите по чл. 13, ал. 1 обменят с органите на Държавна агенция „Национална сигурност“ информация за:

1. имуществото на проверяваните лица и неговото преобразуване;
2. вноса и износа на имущество, левове и чуждестранна валута в наличност, благородни метали, скъпоценни камъни и изделия със и от тях;
3. банкови сметки на лицата в страната или в чужбина;
4. участие на лицата в търговски дружества или в други юридически лица;
5. други факти и обстоятелства от значение за производството по този закон.

(2) Обменът на информацията по ал. 1 се осъществява при спазване изискванията на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“.

Чл. 33. След привличането на лице като обвиняем за престъпление по чл. 22, ал. 1 разследващият орган незабавно уведомява директора на съответната териториална дирекция. Уведомление се изпраща и при ново привличане на обвиняем, както и при спиране и прекратяване на наказателното производство.

Чл. 34. Прокурорите, на които е възложено да наблюдават преписки или досъдебни производства за престъпление по чл. 22, ал. 1, незабавно уведомяват директора на съответната териториална дирекция за:

1. образуваните досъдебни производства за престъпления по чл. 22, ал. 1;
2. постановленията, с които се отказва образуване или образуваното досъдебно производство се спира или прекратява, както и тези, с които се възобновява спряното производство за престъпление по чл. 22, ал. 1, на основанията, посочени в чл. 22, ал. 2 и 3;
3. внасянето на обвинителен акт в съда;
4. наложените обезпечителни мерки върху имуществото на обвиняемия.

Чл. 35. Органите по чл. 13, ал. 1 обменят с Националната агенция за приходите и с Агенция „Митници“ информация относно:

1. източниците на приходи/доходи и техния размер;
2. платените публичноправни задължения;
3. подадените данъчни декларации и обявените годишни финансови отчети;
4. износа и вноса на имущество, включително левове и чуждестранна валута в наличност.

Чл. 36. (1) Директорите на териториалните дирекции могат да поискат от компетентните органи по приходите предоставяне на цялата данъчна и осигурителна информация за проверяваните лица и извършването

на данъчна проверка или ревизия във връзка с установяване източниците на придобиване на имуществото.

(2) След приключване на проверката или ревизията органите по приходите уведомяват директорите на съответните териториални дирекции.

Чл. 37. Директорите на териториалните дирекции предоставят на органите на Националната агенция за приходите информация за отнетото в полза на държавата имущество и за неговото местонахождение.

Чл. 38. (1) При изпълнение на правомощията им по този закон органите по чл. 13, ал. 1 могат да искат съдействие и сведения от всички държавни и общински органи, търговци, кредитни институции, както и от други юридически лица, от нотариуси и съдебни изпълнители.

(2) Органите и лицата по ал. 1 са длъжни да предоставят сведенията в срок до един месец от поискването им.

(3) Обменът на класифицирана информация се извършва в съответствие със Закона за защита на класифицираната информация.

(4) Обработването на лични данни се извършва в съответствие със Закона за защита на личните данни.

Чл. 39. Всички държавни органи и други институции предоставят на комисията достъп до информационните си фондове и регистри съгласно изискванията на закона, който ги урежда, по ред, определен със съвместни инструкции.

Чл. 40. За всяко действие по този закон органите по чл. 13, ал. 1 съставят протокол, освен когато извършеното действие е удостоверено с друг документ.

Чл. 41. Лицата, на които при или по повод изпълнение на служебните им задължения е станала известна информация за извършваната проверка, нямат право да я разгласяват.

Глава шеста

ОБЕЗПЕЧИТЕЛНИ МЕРКИ И ОТНЕМАНЕ НА ИМУЩЕСТВО, ПРИДОБИТО ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

Раздел I

Обезпечителни мерки

Чл. 42. (1) Комисията приема решение за внасяне в съда на искане за обезпечение на бъдещ иск за отнемане на имуществото въз основа на доклад на директора на съответната териториална дирекция, когато от проверката са събрани достатъчно данни, от които да се направи обосновано предположение, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник.

(2) Обосновано предположение е налице при установено значително несъответствие в имуществото на физическо лице или на юридическо лице.

(3) В решението по ал. 1 се посочват наложените до момента тежести и обезпечения върху имуществото.

(4) Комисията внася искане за обезпечение на бъдещ иск за отнемане на имуществото, придобито от престъпление, в окръжния съд по постоянния адрес на лицето, съответно по седалището на юридическото лице. Когато в имуществото е включен недвижим имот, искането се внася в родово компетентния съд по местонахождението на имота, а когато в имуществото има няколко недвижими имота – в родово компетентния съд по местонахождението на имота с най-висока данъчна оценка.

(5) Искането се мотивира и към него се прилагат всички доказателства, събрани по преписката.

(6) Комисията не може да иска налагането на обезпечителни мерки върху имущество на физическо лице, което не подлежи на принудително изпълнение съгласно чл.444 от Гражданския процесуален кодекс, както и върху парични средства на юридическо лице и на едноличен търговец, предназначени за заплащане на трудови възнаграждения и осигурителни вноски на персонала, само ако са начислени по отделна аналитична счетоводна сметка.

Чл. 43. (1) Когато не са налице достатъчно данни, от които да се направи обосновано предположение, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник, комисията приема решение за прекратяване на производството.

(2) В случаите, когато производството е било прекратено, комисията може да го възобнови, ако се открият нови обстоятелства от значение за случая, като присъедини материалите, събрани по първата преписка.

(3) Възобновената проверка се извършва в сроковете по чл. 26, ал.1.

Чл. 44. (1) Съдът се произнася незабавно с определение, с което допуска или отказва налагането на обезпечителна мярка.

(2) Обезпечение на иска се допуска:

1. когато без него ще бъде невъзможно или ще се затрудни осъществяването на правата по решението за отнемане на имуществото, и

2. ако искането е подкрепено с достатъчно доказателства за обосновано предположение, че лицето притежава права или контролира имущество, за което не е установен законен източник.

(3) Определението, с което се допуска налагането на обезпечителна мярка, подлежи на незабавно изпълнение.

(4) Определението на съда по обезпечение на иска може да се обжалва с частна жалба в седемдневен срок. За молителя срокът тече от датата на връчване на определението, а за ответника по обезпечението - от датата на връчване на съобщението за наложената обезпечителна мярка от държавния съдебен изпълнител, от службата по вписванията или от съда.

(5) По искане на комисията въз основа на определението на съда се издават отделни обезпечителни заповеди за движимите вещи и за недвижимите имоти с оглед местната компетентност на държавния съдебен изпълнител.

Чл. 45. (1) Съдът може да наложи следните обезпечителни мерки:

1. възбрана върху недвижим имот;

2. запор на движими вещи, вземания, ценни книжа и дялове от търговско дружество;

3. други подходящи мерки, определени от съда по искане на комисията.

(2) Обезпечителните мерки обхващат и лихвите, както и други граждански плодове от имуществото, върху което са наложени.

(3) Съдът може да допусне няколко вида обезпечителни мерки до размера на цената на иска.

(4) По искане на органите по чл. 13, ал. 1 съдът може да разпорежи запечатване на помещения, оборудване и превозни средства, независимо от това чия е собствеността им, когато е налице опасност от разпиляване, унищожаване, укриване или разпореждане на съхраняваното в тях имущество.

Чл. 46. (1) След влизането в сила на определението за налагане на обезпечителни мерки въз основа на мотивирана молба от заинтересованото лице или по искане на комисията съдът може да разреши извършване на плащане или на други разпоредителни действия с имуществото, върху което е наложено обезпечение когато това е необходимо за:

1. лечение или други неотложни хуманитарни нужди на лицето или на член на неговото семейство;

2. плащане на издръжка;

3. плащане на задължения към държавата или към трети лица, чиито вземания са установени с влязло в сила съдебно решение преди започването на производството по раздел IV;

4. плащане на възнаграждения за положен труд;

5. задължително социално и здравно осигуряване;

6. заплащане на разноски, необходими за запазването и поддръжката на имуществото, върху което са наложени обезпечителни мерки;

7. заплащане на възнаграждение на синдика в производството по несъстоятелност;

8. заплащане на разноски и възнаграждение за един адвокат, свързани с производството по този закон.

(2) Съдът се произнася незабавно с определение, което подлежи на обжалване.

(3) Заличаването на възбраната, вдигането на запора, както и отмяната на другите обезпечителни мерки се извършва въз основа на влязлото в сила определение на съда.

Чл. 47. (1) Обезпечителните мерки се изпълняват по възлагане от комисията от съответния съдия по вписванията и от държавните съдебни изпълнители съобразно местната компетентност, определена в чл. 427, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс.

(2) Вписването на възбрана и налагането на запор се извършва незабавно.

(3) За действията по изпълнение на обезпечителните мерки не се събират държавни такси.

Чл. 48. (1) Налагането на възбрана върху недвижим имот се извършва по искане на органите по чл. 13, ал. 1 чрез вписване на обезпечителната заповед на съда по разпореждане на съответния съдия по вписванията.

(2) Съдията по вписванията изпраща съобщение до собственика на имуществото, върху което е наложена възбраната - за извършеното вписване;

(3) Особен залог върху търговско предприятие, в което е включен имотът по ал. 1, вписан след възбраната, не може да се противопостави на държавата.

Чл. 49. (1) Запор върху движима вещ се налага незабавно по искане на органите по чл. 10, ал. 1 с изпращане на съобщение от държавния съдебен изпълнител до ответника по обезпечението.

(2) Запорът се смята за наложен от получаване на запорното съобщение. От този момент ответникът по обезпечението се лишава от правото да се разпорежда с вещта и той не може да я изменя, поврежда или унищожавя.

(3) По искане на органите по чл. 13, ал. 1 държавният съдебен изпълнител извършва опис, оценка и предаване на вещта за пазене на ответника по обезпечението или на трето лице или изземва вещта и я предава за съхранение на органите по чл. 13, ал. 1. Върху вещта може да се поставя запорен знак (стикер).

(4) Когато вещите са собственост на търговско дружество, държавният съдебен изпълнител изпраща съобщение за наложения запор и до Централния регистър на особените залози.

Чл. 50. (1) При запор на кораб или на друго плавателно средство държавният съдебен изпълнител изпраща съобщение до Изпълнителна агенция „Морска администрация“ за вписване на запора в съответните регистри.

(2) При запор на превозно средство съобщение се изпраща до органите на Министерството на вътрешните работи.

(3) При запор на гражданско въздухоплавателно средство държавният съдебен изпълнител изпраща съобщение до Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ за вписване в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства.

(4) При запор на земеделска или горска техника, подлежаща на регистрация по реда на Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника, държавният съдебен изпълнител изпраща съобщение до Контролно-техническата инспекция към Министерството на земеделието и храните.

Чл. 51. (1) Запорът по чл. 50 се смята за наложен от датата на получаване на запорното съобщение от органите, отговарящи за съответните регистри.

(2) На ответника по обезпечението се изпраща съобщение за наложения запор след връчване на запорното съобщение на длъжностното лице към съответния регистър.

(3) Не се допуска промяна на регистрацията на посочените в чл. 50 средства и техника преди вдигането на запора.

(4) Държавният съдебен изпълнител може да поиска от органите на Министерството на вътрешните работи спиране от движение за срок до три месеца на моторно превозно средство, върху което е наложен запор.

Чл. 52. (1) Запор върху вземания, които ответникът по обезпечението има от физическо или юридическо лице, се налага от държавния съдебен изпълнител с изпращането на запорно съобщение на третото задължено лице и на банката, в която третото задължено лице има сметки.

(2) Запорът се смята за наложен от датата и часа на получаване на запорното съобщение от третото задължено лице или от банката, в която лицето има открити банкови сметки.

(3) На ответника по обезпечението се изпраща съобщение за наложения обезпечителен запор след връчване на запорното съобщение на третото задължено лице.

(4) Когато запорираното вземане е обезпечено със залог, на лицето, което държи заложената вещ, се нарежда да я предаде на държавния съдебен изпълнител, който я предоставя за пазене на лице, посочено от органа по чл. 13, ал. 1.

(5) Когато запорираното вземане е обезпечено с ипотека, запорът се отбелязва в съответната книга в службата по вписванията.

(6) Когато за вземанията по ал. 1 има издаден изпълнителен лист, държавният съдебен изпълнител го изземва от лицето, което го държи, и го предава за пазене с протокол на органа по чл. 13, ал. 1.

(7) Погасителна давност за вземането не тече от момента на получаване на запорното съобщение от третото задължено лице.

Чл. 53. (1) В случаите по чл. 52, ал. 6 органите по чл. 13, ал. 1 имат право да поискат събирането на вземането да бъде възложено на комисията и да се образува самостоятелно изпълнително дело срещу лицето – длъжник по изпълнителния лист.

(2) Събраните суми по изпълнителното дело се превеждат от държавния съдебен изпълнител по сметка на комисията.

Чл. 54. (1) Налагането на запор върху парични средства в национална или чуждестранна валута се извършва чрез описването, изземването и внасянето им по сметката на комисията. При преизчисляване на курса на чуждестранната валута се прилага курсът на Българската народна банка за съответната валута към датата на описа.

(2) Налагане на запор върху всички видове банкови сметки на ответника по обезпечението в национална или чуждестранна валута се извършва с изпращане на запорното съобщение до банката.

(3) Запор може да се наложи и върху всички видове вещи, вложени в трезори или касети, както и върху суми, предоставени за доверително управление от ответника по обезпечението.

(4) Запорът по ал. 2 и 3 се смята за наложен от момента на получаване на запорното съобщение от банката. Съобщение за наложения

запор до ответника по обезпечението се изпраща след получаване на съобщението от банката.

(5) Връчителят вписва часа и датата на получаване. Когато съобщението е изпратено по пощата, съответното длъжностно лице отбелязва часа и датата на получаването.

Чл. 55. (1) Налагането на запор върху налични ценни книжа се извършва чрез опис по номиналната им стойност и изземването им от държавния съдебен изпълнител.

(2) При налагането на запор върху налични поименни акции или облигации държавният съдебен изпълнител уведомява търговското дружество. Запорът има действие за търговското дружество от получаване на запорното съобщение.

(3) Държавният съдебен изпълнител предава наличните ценни книжа за съхранение в банка, за което се съставя протокол.

Чл. 56. (1) Налагането на запор върху безналични ценни книжа се извършва чрез изпращане на запорно съобщение до Централния депозитар, като едновременно с това се уведомява и търговското дружество.

(2) Запорът има действие от момента на връчване на запорното съобщение на Централния депозитар.

(3) Централният депозитар оповестява незабавно съответния регулиран пазар за наложения запор.

(4) Централният депозитар е длъжен в тридневен срок от получаване на запорното съобщение да предостави на държавния съдебен изпълнител информация за притежаваните от ответника по обезпечението ценни книжа и за наложените по други претенции запори.

(5) Държавният съдебен изпълнител уведомява органите по чл. 13, ал. 1 за получената информация по ал. 4.

Чл. 57. (1) Налагането на запор върху държавни ценни книжа се извършва чрез изпращане на запорно съобщение до Централния депозитар или до Българската народна банка – поддепозитар, и до чуждестранни институции, в които са регистрирани сметки на държавни ценни книжа.

(2) Запорът се смята за наложен от датата на получаване на запорното съобщение от лицето, което води регистър на държавните ценни книжа.

(3) Лицето, което води регистър на държавни ценни книжа, е длъжно в тридневен срок от получаване на запорното съобщение да предостави на държавния съдебен изпълнител информация за притежаваните от ответника по обезпечението ценни книжа и за наложените по други претенции запори.

(4) Държавният съдебен изпълнител уведомява органите по чл. 13, ал. 1 за получената информация по ал. 3.

Чл. 58. (1) Запорът върху ценни книжа обхваща всички имуществени права по ценната книга.

(2) Разпореждането с ценните книжа след получаване на запорното съобщение няма действие по отношение на държавата.

(3) Управителните органи на акционерни дружества отказват вписване на прехвърлянето на поименни акции от ответника по обезпечението след налагане на запора.

Чл. 59. (1) Запор върху дял от търговско дружество се налага чрез изпращане на запорно съобщение от държавния съдебен изпълнител до Агенцията по вписванията.

(2) Запорът се вписва по реда за вписване на залог върху дял от търговско дружество и се смята за наложен от вписването му в търговския регистър. Агенцията по вписванията уведомява търговското дружество за вписания запор.

Чл. 60. Прехвърлянето на правото на собственост, учредяването и прехвърлянето на вещни права и учредяването на вещни тежести върху възбранения недвижим имот, както и разпореждането със запорираните движими вещи, ценни книжа, дялове и вземания, извършени след момента, от който възбраната или запорът се смятат за наложени, нямат действие спрямо държавата.

Чл. 61. Комисията може да предяви осъдителен иск срещу лицето, което държи имуществото, ако то отказва да го предаде доброволно.

Чл. 62. При започване на принудително изпълнение по Гражданския процесуален кодекс и по Закона за особените залози върху имущество и вземания, върху които са наложени обезпечителни мерки по реда на този закон, органът по изпълнението незабавно уведомява комисията и изпраща препис от акта, въз основа на който се извършва изпълнението. Комисията може да поиска от съда отмяна на обезпечителните мерки и замяната им с други върху същото имущество или върху заместващо имущество.

Чл. 63. По реда на този закон може да се наложи обезпечителна мярка и върху имущество на територията на Република България, придобито от престъпление, когато това е предвидено в международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България.

Чл. 64. За неуредените в този раздел случаи се прилагат разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

Раздел II

Действия след налагането на обезпечителните мерки

Чл. 65. (1) След налагане на обезпечителните мерки органите по чл. 13, ал. 1 поканват проверяваното физическо лице да представи писмена декларация за:

1. притежаваните от него и от членовете на семейството му недвижими имоти и моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства, ограничени вещни права върху недвижими имоти, парични влогове, ценни книжа, произведения на изкуството, движими археологически ценности, дялово участие в търговски дружества, вземания, патенти, търговски марки и промишлени образци, както и друго имущество;

2. списък на неговите и на членовете на семейството му банкови сметки в страната и в чужбина;

3. източниците на средства и основанията за придобиване на имуществото и за издръжката на семейството му;

4. сделките с недвижими имоти, движими вещи, дялове и акции в търговски дружества, прехвърляне на предприятие или други търговски или правни сделки с имущество на лицето и на членовете на неговото семейство през проверявания период, както и източниците на средствата за извършването им;

5. задълженията към трети лица, когато те са отразени в годишните данъчни декларации;

6. салдо на налични парични средства към началната дата на проверявания период;

7. други обстоятелства, свързани с имуществото на проверяваното лице.

(2) Когато проверяваното лице е починало, неговите наследници и заветници се поканват да представят декларацията по ал. 1.

(3) Лицето представя декларацията в срок 14 дни от получаване на съобщението, а ако е в чужбина – в срок един месец.

(4) Образецът на декларацията се утвърждава с решение на комисията и се обнародва в „Държавен вестник“.

Чл. 66. (1) Органите по чл. 13, ал. 1 поканват да представят декларация и:

1. третите лица по чл. 72, 73 и 75;

2. лицата, които представляват, управляват или контролират юридическо лице по чл. 74, ал. 1;

3. лицата, които са представлявали, управлявали или контролирали юридическото лице по т. 2 през проверявания период.

(2) Образецът на декларацията се утвърждава с решение на комисията и се обнародва в „Държавен вестник“.

Чл. 67. Не може да се правят изводи във вреда на проверяваното лице и на членовете на неговото семейство при отказ да се представи декларация.

Чл. 68. (1) След налагане на обезпечителните мерки комисията осигурява на проверяваното лице възможност за участие в производството.

(2) Органите по чл. 13, ал. 1 уведомяват проверяваното лице, предоставят му за запознаване материалите, които се отнасят до него, и му дават едномесечен срок за да направи възражения и да представи доказателства.

(3) Юридическите лица се представляват пред комисията от лицата, които ги представляват по закон или според устройствените им правила. Когато липсва правило за представителството, юридическото лице се представлява от двама членове на управлението му.

(4) В производството пред комисията проверяваното лице може да се представява от адвокат или от друго лице по реда на Гражданския процесуален кодекс с писмено пълномощно с нотариална заверка на подписа.

(5) Направените от проверяваното лице изявления не могат да обусловят започване на наказателно преследване срещу него, нито могат да са доказателство в подкрепа на наказателно обвинение.

Чл. 69. (1) След обсъждане на възраженията на проверяваното лице и събиране на посочените от него доказателства директорът на съответната териториална дирекция внася в комисията мотивиран доклад. В доклада се посочват:

1. видът и стойността на придобитото имущество;
2. наличието на значително несъответствие в имуществото на физическото или на юридическото лице;
3. доказателствата за знанието или предположението на третите лица, че имуществото е придобито със средства с неустановен законен източник.
4. доказателствата за наличието или липсата на тежести или на други обезпечения, наложени върху имуществото;
5. други доказателства, на които се основава искането;
6. окончателно заключение.

(2) Комисията по предложение на директора на съответната териториална дирекция приема решение за:

1. прекратяване на производството по преписката, ако от събраните доказателства не се установява или не може да се направи обосновано предположение, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник.

2. предявяване на иск за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник.

Раздел III **Предмет на отнемане**

Чл. 70. По реда на този закон се отнема имуществото, придобито със средства, за които не е установен законен източник.

Чл. 71. (1) Когато не е възможно да се отнеме обособено имущество, по чл. 70 отнема се идеална част или паричната му равностойност, определена по пазарна цена към момента на предявяване на иска за отнемане.

(2) Имуществото, по чл. 70 включва:

1. личното имущество на проверяваното лице;
2. имуществото, придобито общо от двамата съпрузи или от лицата в съпругеско съжителство;
3. имуществото на ненавършилите пълнолетие деца, и

4. имуществото на съпруга на проверяваното лице, независимо от избора от съпрузите режим на имуществени отношения

5. имуществото на лицето, с което проверяваното лице е във фактическо съжителство.

Чл. 72. Сделките, извършени с имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник, са недействителни по отношение на държавата и даденото по тях подлежи на отнемане, когато са:

1. безвъзмездни сделки с физически или юридически лица;

2. безвъзмездни или възмездни сделки със свързани лица;

3. трети лица, ако те са знаели или са могли да предполагат, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник или са придобили имуществото с цел прикриване на незаконния му произход или на действителните права, свързани с него.

Чл. 73. На отнемане подлежи и имуществото, придобито със средства, за които не е установен законен източник, което лицето е прехвърлило през проверявания период на съпруг, на лице, с което се намира във фактическо съжителство, на бивш съпруг, на роднини по права линия без ограничение в степените, на роднини по съребрена линия – до четвърта степен включително, и по сватовство – до втора степен включително, както и имуществото, което лицето е прехвърлило безвъзмездно на трето лице.

Чл. 74. (1) На отнемане подлежи имущество, което проверяваното лице е прехвърлило или е внесло като непарична или парична вноска в капитала на юридическо лице, ако лицата, които управляват или контролират юридическото лице, са знаели или от обстоятелствата са могли да предположат, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник.

(2) На отнемане подлежи и имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник от юридическо лице, което е контролирано от проверяваното лице или свързаните с него лица самостоятелно или съвместно.

(3) Имуществото се отнема и при правопримемство на юридическото лице.

Чл. 75. На отнемане подлежи и имуществото, което е придобито привидно от трето лице за сметка на проверяваното лице, за да се избегне неговото отнемане или да се прикрие произходът му или действителните права върху него.

Чл. 76. До доказване на противното за движими вещи и парични средства на проверяваното лице се смятат и тези, намерени у него, в жилището му или в други собствени или наети от него помещения, превозни средства, офиси, каси или сейфове.

Чл. 77. (1) Имуществото, придобито със средства, за които не е установен законен източник, се оценява по действителната му стойност към момента на неговото придобиване или отчуждаване.

(2) Ако не е установено, че цената, посочена в документа за собственост, е действително уговорената цена, имуществото се оценява, както следва:

1. недвижимите имоти и ограничените вещни права върху тях – по средна пазарна стойност,
2. чуждестранната валута и благородните метали - по централния курс на Българската народна банка;
3. ценните книжа – по пазарна стойност;
4. превозните средства - по средна пазарна стойност;
5. останалите движими вещи и права – по средна пазарна стойност;
6. предприятия или дялови участия в търговски дружества или кооперации – по средна пазарна стойност, а когато тя не може да бъде определена - по счетоводни данни.

Чл. 78. В случаите, когато придобитото със средства, за които не е установен законен източник имущество е било частично или изцяло преобразувано в друго имущество, на отнемане подлежи преобразуваното имущество.

Чл. 79. Имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник се отнема и от наследници или заветници до размера на полученото от тях.

Чл. 80. В случай че имуществото липсва или е отчуждено, се отнема паричната му равностойност или заместващо имущество.

Чл. 81. (1) Правата на държавата по този закон се погасяват с изтичането на десетгодишна давност от момента на образуване на производството пред комисията.

(2) Независимо от прекъсването на давността правата на държавата по този закон се погасяват след изтичане на срок, който надвишава с една втора срока, предвиден в ал.1.

Раздел IV

Производство пред съда за отнемане на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник

Чл. 82. (1) Комисията предявява иск за отнемане на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник, пред окръжния съд, в района на който е постоянният адрес на проверяваното лице, в срок до три месеца от налагане на обезпечителните мерки.

(2) Когато в имуществото е включен и недвижим имот, искът се предявява в окръжния съд по местонахождението на имота, а в случаите, когато в имуществото са включени повече от един недвижим имот - по местонахождението на имота с най-висока данъчна оценка.

(3) Исковата молба и влязлото в сила съдебно решение подлежат на вписване в имотния регистър на Агенцията по вписванията.

(4) Съдът отменя служебно наложените върху имуществото обезпечителни мерки, ако комисията не представи доказателства, че е предявила иска в законния срок.

Чл. 83. (1) Срещу проверяваното лице се предявява осъдителен иск за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник.

(2) Комисията предявява иски срещу трети лица за установяване на обстоятелството, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник и за обявяване недействителността на правни сделки.

(3) Искът по ал. 1 може да се съедини с иски по чл. 134 и 135 от Закона за задълженията и договорите, както и с други иски, когато има интерес от това.

(4) При подаването на исковата молба комисията не внася държавна такса.

Чл. 84. (1) Окръжният съд образува дело и обнародва в „Държавен вестник“ обявление, съдържащо: номера на делото; в какво се състои искането; опис на имуществото и датата, за която се насрочва първото заседание.

(2) Като ответници в производството се конституират проверяваното лице и лицата, посочени в чл. 72, 73, 74, 75 и 79.

(3) Ответниците са длъжни да изчерпят всичките си искания и възражения в това производство.

Чл. 85. (1) В 6-месечен срок от обнародването на обявлението в „Държавен вестник“ трети лица, които заявяват самостоятелни права върху отделни обекти от имуществото, могат да предявят иски в образуваното производство.

(2) Не се допуска предявяването на иски на трети лица в отделно производство. Образованите преди предявяването на иска по чл. 82, ал. 1 производства се прекратяват, постановените решения, които не са влезли в сила, се обезсилват, като прекратените производства се съединяват с производството по чл. 83, ал. 1.

Чл. 86. (1) Съдът заседава по делото в открито заседание.

(2) Комисията се представлява от председателя или от упълномощен от него служител с юридическа правоспособност.

(3) В производството се представят всички доказателства, допустими по Гражданския процесуален кодекс.

(4) За оценяване на имуществото съдът назначава вещи лица измежду лицата, които имат правоспособност по Закона за независимите оценители.

(5) В производството пред съда комисията представя доказателства за:

1. вида и стойността на придобитото през проверявания период имущество;
2. вида на престъплението на лицата по чл. 22, 23 и 24;
3. наличието на значително несъответствие по отношение на имуществото на физическо лице;

4. наличието на значително несъответствие по отношение на имуществото на юридическо лице;

5. обстоятелствата, че третите лица са знаели или са могли да предполагат, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник;

6. други обстоятелства, които имат значение за изясняване произхода на имуществото и начина на придобиването му от проверяваното лице, от членовете на неговото семейство и от третите лица;

7. наличието на тежести и обезпечения върху имуществото, освен наложените по този закон, както и наличието на заместващо имущество.

(6) Въз основа на доказателствата по ал. 5 комисията установява наличието на обосновано предположение, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник;

(7) В съдебното производство ответникът установява, че имуществото е придобито от законен източник с всички допустими доказателствени средства;

(8) Когато се изисква доказването да се извърши с писмен документ, не могат да се правят изводи във вреда на ответника, ако бъде доказано, че документът е загубен или унищожен не по вина на страната.

Чл. 87. При разглеждане на делото съдът извършва проверка за наличието на задължения на ответника, за вещни тежести или вземания към имуществото. Ако имотът е обременен с тежести, които могат да затруднят изпълнението срещу имуществото или неговото ползване, съдът може да отнеме паричната му равностойност.

Чл. 88. (1) След приключване разглеждането на делото съдът се произнася с решение, което подлежи на обжалване по общия ред.

(2) С решението съдът присъжда държавна такса и направените разноски в зависимост от изхода на делото.

Чл. 89. Съдът постановява отнемане на имущество в полза на държавата, ако придобиването на имуществото със средства, за които не е установен законен източник е доказано с по-висока степен на вероятност от степента на доказване на противното.

Чл. 90. (1) На всеки етап на производството по този закон страните могат да сключат спогодба, с която да се отнеме не по-малко от 80 на сто от имуществото или паричната му равностойност.

(2) Спогодбата се одобрява от съда, ако не противоречи на закона и на добрите нрави.

(3) Спогодбата има последиците на влязло в сила решение от деня на одобряването ѝ и не подлежи на разваляне.

(4) Държавната такса за производството се определя върху сумата, за която е постигната спогодбата, и се поема от страните по равно.

(5) Разноските за производството остават в тежест на страните, както са направени.

Чл. 91. За неуредените в този раздел случаи се прилагат разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

Глава седма

УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО, ВЪРХУ КОЕТО СА НАЛОЖЕНИ ОБЕЗПЕЧИТЕЛНИ МЕРКИ. УПРАВЛЕНИЕ НА ОТНЕТОТО ИМУЩЕСТВО

Раздел I

Управление на обезпеченото имущество

Чл. 92. (1) Имуществото, върху което е наложено обезпечение, може да се остави за пазене на проверяваното лице или на лицето, което държи имуществото към момента на налагане на обезпечителните мерки.

(2) По искане на комисията съдът назначава за пазач на имуществото друго лице, като определя възнаграждението му.

(3) Възнаграждението се внася от комисията.

(4) Пазачът се избира с оглед на личността му, както и на естеството на вещта и на мястото, където тя се намира или ще се съхранява.

(5) Вещта се предава за пазене срещу подпис.

Чл. 93. (1) Освен задълженията по чл. 469 - 471 от Гражданския процесуален кодекс лицето по чл. 94 има и задължението да уведоми комисията:

1. за всички повреди върху имуществото;
2. за всички производства, засягащи имуществото;
3. за всички действия, свързани с прехвърляне или възникване на права на трети лица върху имуществото, като представи копия от документите, установяващи прехвърлянето или учредяването на правата;
4. за всички действия, свързани с промяна в идентификацията на имота;
5. при опасност от унищожаване или повреждане на имуществото.

(2) Лицето по чл. 92 е длъжно да осигурява достъп на органите по чл. 13, ал. 1 за проверка на състоянието на имуществото.

(3) Комисията може да поиска от държавния съдебен изпълнител да предаде за пазене на друго лице обезпеченото имущество, ако проверяваното лице или лицето, което държи имуществото към момента на налагане на обезпечението, не изпълнява задълженията си.

(4) Разходите, свързани с ползването и поддръжката на имуществото, са за сметка на обезпеченото имущество.

Чл. 94. (1) Движимите вещи с историческа стойност се предоставят за съхранение в Националния исторически музей или в друг музей.

(2) Движимите вещи с научна стойност се предоставят за съхранение в Националната библиотека, в съответния институт на Българската академия на науките или в университет.

(3) Движимите вещи от благородни метали, скъпоценни камъни и изделия от тях се предоставят за съхранение в Българската народна банка.

(4) Движимите вещи с художествена, антикварна или нумизматична стойност се предоставят за съхранение на Министерството на културата.

(5) Екзотични животни и растения се предоставят на зоологически градини и други институти.

(6) В случаите по ал. 1 - 5 разходите по съхранението и поддържането на обезпеченото имущество се заплащат от комисията.

Чл. 95. (1) По исклучение комисията може да приеме решение за продажбата на движими вещи, които:

1. могат да се обезценят значително през периода на пазене или запазването им е свързано с големи разходи;

2. подлежат на бърза развала.

(2) В случаите по ал. 1 комисията предлага на собственика да изкупи движимите вещи по цена, определена от съда. Заплатената сума се превежда по сметка на проверяваното лице и върху нея съдът незабавно налага заповед.

(3) Движимите вещи се продават от държавен съдебен изпълнител на явен търг, който се провежда в седемдневен срок от постъпване на искането, или се оставят за продажба от търговец в магазин, на стоково тържище или борса, посочени от комисията.

(4) Предаването на вещта се удостоверява с протокол, подписан от държавния съдебен изпълнител или от търговеца. За извършената продажба търговецът получава комисиона.

(5) При липса на документи за извършен санитарен контрол, както и при липса на данни за произход, състав и срок на годност продажбата се извършва след разрешение от Българската агенция по безопасност на храните и органите на регионалните здравни инспекции към Министерството на здравеопазването.

(6) Животни от националния генофонд, сортови семена и посадъчен материал с гарантиран произход се продават от държавния съдебен изпълнител с разрешение на министъра на земеделието и храните или на оправомощено от него длъжностно лице само на други земеделски производители.

(7) Органите по ал. 5 и 6 се произнасят по искането в тридневен срок от постъпването му.

Чл. 96. Събраните суми от имуществото, продадено по реда на чл. 95, се превеждат от държавния съдебен изпълнител по банковата сметка на комисията.

Чл. 97. (1) Комисията води регистър, в който се вписват:

1. лицето, срещу което е образувано производство;

2. имуществото, върху което е наложено обезпечение;

3. данни за собственика и за лицето, което държи имуществото към момента на налагане на обезпечението;

4. други данни, които са необходими за индивидуализация на имуществото, върху което е наложено обезпечение.

(2) Образецът на регистъра се утвърждава със заповед на председателя на комисията.

(3) Разпореждането с имотите или обременяването им с тежести, или поемането на каквито и да е задължения от страна на проверяваното лице, които биха довели до затруднения за удовлетворяването на правата по съдебното решение за отнемане на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник, няма действие по отношение на държавата.

(4) Комисията издава удостоверения за наличието на обезпечителни мерки, наложени по този закон, в седемдневен срок от постъпването на искане от съда, съдебните изпълнители, органите на Националната агенция за приходите и от други държавни органи.

Раздел II

Управление на отнетото имущество

Чл. 98. (1) Създава се Междуведомствен съвет за управление на отнетото имущество, наричан по-нататък „съвета“.

(2) Съветът е колективен орган, който се състои от заместник-министри, определени от министъра на правосъдието, министъра на финансите, министъра на икономиката, енергетиката и туризма, министъра на труда и социалната политика и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(3) Председател на съвета е заместник-министър на финансите.

(4) Дейността на съвета се осигурява технически от администрацията на Министерството на финансите.

Чл. 99. (1) Комисията ежесечно уведомява съвета за влезлите в сила съдебни решения за отнемане на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник.

(2) Влезлите в сила съдебни решения за отнемане, издадените въз основа на тях изпълнителни листове и всички други документи, необходими за изпълнение на решението за отнемане, се изпращат от комисията на съвета в тридневен срок от комплектуването на преписката.

(3) За заседанията на съвета комисията изготвя отделен доклад по всеки конкретен случай.

Чл. 100. (1) Съветът предлага на Министерския съвет да предостави за управление отнетото по реда на този закон имущество, да го дари за хуманитарни цели или да възложи продажбата му.

(2) Съветът заседава най-малко веднъж на два месеца и приема решения с обикновено мнозинство.

(3) На заседанията на съвета могат да бъдат канени представители на Националното сдружение на общините в Република България, на организации с идеална цел, браншови и професионални организации.

(4) Съветът утвърждава правила за организацията на дейността си.

Чл. 101. (1) Имуществото, за което е взето решение за продажба, се продава от Националната агенция за приходите по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(2) Съветът изпраща на Националната агенция за приходите решението за извършване на продажба на имущество за изпълнение, ведно с цялата документация за отнемането му в полза на държавата.

(3) Недвижимите имоти и движимите вещи не могат да бъдат продадени на цена, по-ниска от началната продажна цена. Ако имуществото не се продаде при обявената първа публична продан, то се предоставя за хуманитарни цели.

(4) Вземанията на държавата по този закон са държавни вземания, които се удовлетворяват по реда на публичните държавни вземания.

(5) При изчерпване на способите за публична продажба по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и наличие на непродадено имуществото по ал. 1, Националната агенция за приходите уведомява писмено Съвета, като връща преписката за вземане на последващо решение за непродаденото имущество.

(6) В случаите, когато непродадено имущество е дарено, лицето, получило дарението, възстановява на Национална агенция за приходите реализираните разходи във връзка с организирането и провеждането на публични продажби на това имущество.

Глава осма ОТГОВОРНОСТ

Чл. 110. Всяко лице, претърпяло вреди от незаконосъобразни действия или бездействия на органите и на длъжностните лица по този закон, извършени при или по повод изпълнение на правомощията или службата им, може да предяви иск за обезщетение срещу държавата при условията и по реда на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Глава девета МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Чл. 111. Комисията за противодействие на неоснователното забогатяване обменя информация за целите на този закон с компетентните органи на други държави и с международни организации въз основа на международни актове и международни договори, които са в сила за Република България.

Глава десета АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 112. (1) За нарушение на задължението по чл. 38 на виновните длъжностни лица се налага глоба от 1000 до 5000 лв., ако извършеното не съставлява престъпление.

(2) Когато нарушението на чл. 38 е извършено от търговско дружество, банка или друга кредитна институция, се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 20 000 лв.

Чл. 113. (1) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от определени от председателя на комисията длъжностни лица, а наказателните постановления се издават от председателя на комисията.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§. 1. По смисъла на този закон:

1. „Имущество“ е пари, активи от всякакъв вид - материални или нематериални, движими или недвижими вещи или ограничени вещни права.

2. „Контролиране на юридическо лице“ е налице, когато:

а) физическо лице пряко или непряко притежава повече от 50 на сто от дяловете или от капитала на юридическото лице и пряко или непряко го контролира;

б) физическо лице е контролиращо по смисъла на § 1в от Допълнителните разпоредби на Търговския закон;

в) в полза на физическо лице се управлява или разпределя 50 на сто или повече от имуществото на юридическо лице с нестопанска цел;

г) в полза на група от физически лица е създадена или действа юридическо лице с нестопанска цел.

3. „Членове на семейството“ са съпруг, лицето, с което проверяваното лице е във фактическо съжителство и ненавършилите пълнолетие деца.

4. „Доходи“ са: възнаграждение, получено от лице по трудово и по служебно правоотношение, доходи от извършени услуги с личен труд, доходи от упражняване на свободни професии, чистият доход от предприемаческа дейност, дивиденди и лихви, други доходи от движима и недвижима собственост, доходи от селскостопанска дейност и търговия на дребно, други доходи от лотарийни и спортни залагания, лихви, лицензионни и комисионни възнаграждения, приходи от продажба на имущество, от застраховка, от съдебни дела, отпуснати банкови кредити и заеми от физически лица, както и всякакви други доходи, приходи и източници на финансиране.

5. „Нетни доходи“ са доходи, приходи или източници на финансиране, намалени с размера на извършените обичайни и извънредни разходи от проверяваното лице и членовете на семейството му.

6. „Обичайни разходи“ са разходите за издръжка на лицето и на членовете на семейството му съобразно данните на Националния статистически институт.

7. „Значително несъответствие“ е онзи размер на несъответствието между имуществото и нетния доход, който надвишава 250 000 лв. за целия проверяван период.

8. „Ответник по обезпечението“ е проверяваното лице, членовете на неговото семейство, контролираните от проверяваното лице, юридически лица, трети лица, придобили имущество на проверяваното лице.

9. „Пазарна стойност” е цената на вещта, имота или вещното право, без начислените данъци и такси, която би била платена при същите условия за подобен недвижим имот или движима вещ.

10. „Заместващо имущество” е имущество, което не е било придобито при наличието на значително несъответствие между имуществото и нетния доход на лицето и членовете на неговото семейство, но замества друго, равно по стойност имущество, придобито от престъпление.

11. „Преобразуване на имуществото” е налице, когато срещу имуществено право се придобива друго имуществено право – изцяло или отчасти, без съответната част да е незначителна.

12. „Свързани лица” са съпруг или лице, с което проверяваното лице е във фактическо съжителство; бивш съпруг, бракът с когото е прекратен до 5 години преди началото на проверката на комисията; роднини по права линия без ограничение в степените; роднини по съребрена линия – до четвърта степен включително, и по сватовство – до втора степен включително.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) От момента на влизане в сила на този закон Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, прекратява дейността си.

(2) Създава се нова комисия под наименованието „Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество” при условията и по реда на този закон.

(3) Съществуващите правоотношения на служителите на закритата с този закон комисия се уреждат по реда и условията на чл.123 от КТ.

§ 3. (1) Служителите от администрацията на комисията, органите по чл. 13, ал. 1 в тримесечен срок от влизането в сила на този закон трябва да отстранят условията за несъвместимост по чл. 8, ал. 2, т. 1, 3 и 5.

(2) Изискванията на чл. 5, ал. 1, т. 1 не се прилагат за инспекторите, назначени до влизането в сила на този закон.

§ 4. (1) Образуваните до влизането в сила на този закон производства пред Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност се довършват по досегашния ред.

(2) В едногодишен срок от влизането в сила на този закон Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество може да поиска промяна на наложените до влизането му в сила обезпечителни мерки с цел привеждането им в съответствие с този закон, когато това е необходимо.

§ 5. Този закон се прилага и по отношение на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник преди влизането му в сила.

§ 6. (1) В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон органите на досъдебното производство уведомяват органите по чл. 13, ал. 1 за лицата, които са привлечени като обвиняеми за престъпление по чл. 22, ал. 1.

(2) В срока по ал. 1 съдилищата уведомяват органите по чл. 13, ал. 1 за влезлите в сила присъди за престъпления по чл. 22, ал. 1 за 5-годишен период преди влизането в сила на този закон.

§ 7. В двумесечен срок от влизането в сила на този закон Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество приема правилника по чл. 20.

§ 8. Инструкцията по чл. 28, ал. 2 се приема в шестмесечен срок от влизането в сила на този закон.

§ 9. Законът за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (обн., ДВ, бр. 19 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 86 и 105 от 2005 г., бр. 33 и 75 от 2006 г., бр. 52, 59 и 109 от 2007 г., бр. 16 от 2008 г., бр. 12, 32 и 42 от 2009 г. и бр. 18 от 2010 г.) се отменя.

§ 10. В чл. 195, ал.3 от Закона за съдебната власт (Обн. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.109 от 23 Декември 2008г., изм. ДВ. бр.25 от 3 Април 2009г., изм. ДВ. бр.33 от 30 Април 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.102 от 22 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.59 от 31 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.1 от 4 Януари 2011г., изм. ДВ. бр.23 от 22 Март 2011г., изм. ДВ. бр.32 от 19 Април 2011г., изм. ДВ. бр.45 от 14 Юни 2011г., изм. ДВ. бр.81 от 18 Октомври 2011г., изм. ДВ. бр.82 от 21 Октомври 2011г., изм. ДВ. бр.93 от 25 Ноември 2011г.) след думите „министри или заместник-министри” се добавя „председателя и членовете на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество”.

§ 11. В чл. 3, ал. 2 и чл. 12 от Закона за мерките срещу финансирането на тероризма (обн., ДВ, бр. 16 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 31 от 2003 г., бр. 19 от 2005 г., бр. 59 от 2006 г., бр. 92 и 109 от 2007 г., бр. 28 и 36 от 2008 г. и бр. 33 от 2011 г.) думите „Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност” се заменят с „Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество”.

§ 12. В чл. 35, ал. 6, т. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти (обн., ДВ, бр. 52 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 109 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 24, 93 и 95 от 2009 г. и бр. 43 от 2010 г.) думите „Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност” се заменят с „Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество”.

§ 13. Законът влиза в сила в шестмесечен срок от обнародването му в Държавен вестник.

Вносител:

**МОТИВИ
КЪМ ПРОЕКТА НА
ЗАКОН ЗА ОТНЕМАНЕ НА НЕЗАКОННО ПРИДОБИТО ИМУЩЕСТВО**

I. Обществено - икономически причини, които налагат прилагането на нови способности за ограничаване на случаите на притежаване на незаконно придобито имущество:

Наред с положителните обществени промени, които започнаха в българското общество в началото на 90-те години на XX век, възникнаха и някои негативни тенденции. Динамиката на обществените отношения, от една страна, и от друга, отсъствието на ясни правила, които да се прилагат в съответствие с демократичните принципи от добре организирана система на държавни институции, както и недостатъчната ефективност на правоохранителните и правоприлагащите органи доведоха до присвояване на значителна по мащаби държавна и общинска собственост.

Бързо постигнатото икономическо предимство улесни възможността организирани престъпни структури да противодействат на демократичното функциониране на обществото и да влияят негативно на обществената среда, налагайки корупционни практики. Усещането за недосегаемост и безнаказаност силно ерозираха чувството за справедливост и принципа за върховенството на закона. Това имущество открито стои пред очите на обществото като „необяснимо богатство“. Притежанието му не се съгласува с прогласения от Конституцията на Република България (КРБ) принцип за върховенството на закона, който всички български граждани трябва да спазват.

Имуществените вреди за обществото не са единственият резултат от тези процеси. Пряко следствие са загубеното доверие на гражданите в държавните институции и недобрият инвестиционен климат, които пречат за своевременното възстановяване и развитието на икономиката, особено в период на световна икономическа и финансова криза. Натрупаното в страната престъпно имущество се насочва и към други държави в света.

Системата на мониторинг на корупцията на Центъра за изследване на демокрацията регистрира устойчив ръст на корупцията сред населението в България. За българските граждани корупцията категорично се очертава като най – важния проблем, пред който е изправена страната. Затова и основно предизвикателство след приемането на България в Европейския съюз остава противодействието на корупцията и организираната престъпност.

Безусловно необходим е институционален подход, който да се противопостави на корупционните мрежи и практики. При търсенето и намирането на решения за противодействие на корупцията България ползва и различните институционални инициативи за противодействие на корупцията на европейско равнище.

Предложеният законопроект е решителна стъпка за преодоляване на идентифицирания дефицит на антикорупционни мерки за пресичане на

възможности, организираната престъпност да бъде източник на корупция в нейните разновидности.

Сериозният характер на разглежданите проблеми изисква пропорционална реакция от държавата и обществото. Нужна е консолидирана решителна политическа воля в лицето на целия политически спектър. Необходим е ефективен правен механизъм, който да противодейства на възможностите за натрупване на незаконно богатство, за да се защитят ефикасно интересите на обществото.

Конфискацията на имущество с неустановен произход се приема в Европа и в света за ефикасно средство за борба срещу организираната престъпност и корупцията. Отнемането на незаконно имущество по реда на гражданския процес или така наречената „гражданска конфискация“ предоставя на държавата възможност да въведе предположението, че имущество, за което не е установен законен източник е незаконно придобито и подлежи на отнемане. По този начин и с предвиждане на гаранции за защита правата на добросъвестните граждани, ще е възможно да се постигне напредък в борбата срещу престъпността, лишавайки я от печалбата, което е основен мотив за нейното съществуване.

При гражданската конфискация се прилагат процедури и правила, които са различни от наказателното производство и се оспорва законния произход на собствеността със средствата и при стандартите на доказване, предвидени в гражданския процес. Институтът на гражданската конфискация се явява подходящ и по причина, че единствено в рамките на гражданското производство могат да бъдат проверени средствата и сделките за придобиване на имуществото.

Създаването на такъв вид законодателство и у нас отговаря на потребностите на обществото и едновременно с това - на международноправните задължения, произтичащи от международни актове, по които Република България е страна: Конвенцията на ООН за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества от 1988 г. (обн. ДВ, бр.60/1992 г.); Конвенцията на Съвета на Европа относно изпирване, издирване, изземване и конфискация на облагите престъпление от 1990 г. (обн. ДВ, бр.31/1993 г.); Конвенцията на ООН относно транснационалната организирана престъпност от 2000 г. (обн. ДВ, бр.42/2001 г.); Конвенцията на ООН срещу корупцията от 2003 г. (обн., ДВ бр.66/2006 г.), както и от вторични актове на Европейския съюз, които имат отношение към конфискацията на имуществото, придобито от престъпна дейност: Рамково решение 2001/500/ПВР на Съвета относно прането на пари, идентифицирането, проследяването, изземването и конфискацията на средствата и приходите от престъпна дейност; Рамково решение 2003/577/ПВР на Съвета за изпълнение в Европейския съюз на решенията за обезпечаване на имущество или доказателства; Рамково решение 2005/212/ПВР на Съвета относно конфискацията на облаги, средства и имущество от престъпления; Рамково решение 2006/783/ПВР на Съвета за прилагане на принципа за взаимно признаване на решения за конфискация.

При анализа на ефективността от прилагането на тези рамкови решения, в Комуникацията на Европейската комисия до Европейския парламент и Съвета от 20 ноември 2008 г. се подчертава необходимостта от промяна на правната рамка в тази област за държавите от Европейския съюз като се обръща внимание на ефективността на гражданската конфискация, наблюдава се на важността на целения резултат - съществуването на бързи и ефективни механизми за замразяване /запориране/ и конфискация на

имущество в чужбина и се констатира актуални проблеми в областта на взаимното признаване на обезпечителни заповеди и решения за конфискация.

II. Обществено-икономически причини, които налагат създаване на правна уредба на гражданската конфискация:

Резултатите от анализа по прилагането на приетия през 2005 г. Закон за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност, обосноваха извод, че е налице необходимост от формулирането на законово ниво на по-различна концепция, която принципно да отговаря на концепцията за гражданската конфискация, развита в законодателството на други държави, както и от разработването на нови правни институти, чрез които да се повиши ефективността на отнемането на имуществото.

Като основен проблем в практиката на Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, създадена по силата на Закона за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност, се посочва дългият период от време между налагането на обезпечителни мерки върху имуществото и влизането в сила на присъда за престъпление от общ характер срещу проверяваното лице, тъй като едва след като се постанови влязла в сила присъда, комисията може да внесе иск в гражданския съд за отнемане на имуществото. Обвързаността на постановените осъдителни присъди за конкретни престъпления с гражданскоправния иск за отнемане на имуществото най-често прави неефективна намесата на държавните органи при отнемане на имуществото.

В сравнително-правен аспект има национални модели, в които вече почти от десетилетие се прилага гражданска конфискация. Образуват се отделни производства за установяване на извършителя на престъпно деяние и за отнемане в полза на държавата на имуществото, придобито от престъпна дейност. Двете производства нямат връзка помежду си, още повече, че наказателното производство може да бъде прекратено или обвинението да не бъде доказано по безспорен начин. Общите белези на различните модели на гражданска конфискация се изразяват в това, че производството се развива и приключва преди да има влязла в сила присъда за престъпление от общ характер и че е насочено към имуществото, а не към лицето, което го притежава.

Прилагането на гражданска конфискация е друга форма на защита на обществените интереси, различна от наказателното преследване. При гражданската конфискация не са решаващи авторството на престъпното деяние и вината на извършителя. Отнемането на имуществото не е наказание на виновното лице, а мярка за защита на обществения интерес. Тя действа възпиращо на правонарушителите, като превръща в реалност принципа „престъплението не обогатява”. Без прилагането на този основен принцип, според който никой не може да се обогатява от престъпна или от друга незаконна дейност, няма правова държава.

Предвиденото в законопроекта производство, в рамките на което се установява произходът на имуществото, не е предназначено да осигури доказателства за наказателния или за административно - наказателния процес. Отнемането на имущество извън наказателния процес може да се съпостави успешно с гражданско-правния институт на неоснователното обогатяване, при което всеки, който се е обогатил без основание, дължи връщане на облагата.

Внасянето на граждански иск за отнемане на имуществото преди да има влязла в сила присъда за престъпление от общ характер не влиза в противоречие с презумпцията за невинност по смисъла на чл. 31, ал. 3 от КРБ и на чл. 6, § 2 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Презумпцията за невинност е относима само към случаите на наказателно преследване. По същите съображения в производството по гражданска конфискация не са относими и забраните за ретроактивно действие на наказателните закони и за повторно осъждане (повторно изтърпяване на наказание *po bis in idem*).

Прилагането на гражданската конфискация се реализира при наличие на пропорционалност между необходимостта за защитата на публичния интерес чрез отнемане на имущество и спазването на основните права на човека. Пропорционалността при ограничаването на определени основни права на човека е основен принцип, залегнал в представяния законопроект. Допустимо е да бъдат ограничавани отделни основни права на гражданите въз основа на закон, в който са предвидени съответно производство и акт на съдебната власт за установяване на незаконния характер на имущество, за да се защити по - висше благо – общественият интерес.

Изработеният проект за нов Закон за отнемане на незаконно придобито имущество е съобразен с изискванията на разпоредбите на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Правото на собственост е основно икономическо право на човека. Според чл. 1 от Допълнителния протокол към Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи „всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост. Никой не може да бъде лишен от неговата собственост, освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закон...”.

В националната правна система е допустимо лишаване от собственост на физическо или юридическо лице, когато са налице две условия. Първото условие е, лишаването от собственост да се урежда в закон. Предлаганият проект е на акт, който националният парламент ще обсъди и гласува. Второто условие е, лишаването от собственост да е в интерес на обществото. Гражданската конфискация е вид лишаване от собственост и нейното въвеждане безспорно е в интерес на обществото, тъй като представлява мощно средство за борба с тежката икономическа престъпност, при които в разрез със законите на страната се генерират огромни средства.

III. Обща характеристика на проекта на Закон за отнемане на незаконно придобито имущество:

Законопроектът има за цел да повиши ефективността от работата на Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност като специализиран орган, който единствен от държавните органи проверява източниците на придобиването на имущество. Законопроектът предвижда закриване на действащата и създаване на нова Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество. Предвиждат се съществени промени в структурата и начина на функциониране на специализирания орган. Предвид широките правомощия на комисията, законопроектът предвижда еднократен петгодишен мандат. Комисията се състои от петима членове, включително председател, назначаван от Министър-председателя, и заместник-председател и членове, избирани от Народното събрание. Въвежда се общ надзор на функционирането на Комисията от Народното събрание.

Подробно се уреждат условията и процедурата за отнемане на имущество, за което е обосновано предположението, че е незаконно придобито, доколкото не е установен законен източник. За разлика от действащия закон, отнемането на имущество, не се предхожда от влязла в сила осъдителна присъда, което именно характеризира механизма на гражданската конфискация. Концепцията за гражданската конфискация не изисква установяването на причинно - следствена връзка между деянието, за което лицето е обвинено, и имуществото, което се проверява в гражданското производство. Ето защо осъждането, респективно оправдаването на проверяваното лице с влязла в сила присъда не може да е предпоставка нито пречка за предявяването на иск за отнемане на имуществото.

Проектът предвижда развитие на производството по гражданска конфискация в две фази:

- производство, провеждано от Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество, в което се проверяват източниците за придобиване на имуществото и се предприемат действия за налагане на обезпечителни мерки;

- производство за отнемане на имуществото, провеждано пред гражданския съд.

Случаите, в които комисията образува производство за установяване на имущество, придобито със средства, за които не е установен законен източник, са изрично посочени в проекта на закон. Обект на проверка е имуществото на две групи лица:

1. лица, привлечени като обвиняеми за престъпление от общ характер, от естество да поражда облага, както и лица, които не са били привлечени като обвиняеми за престъпление, посочено в чл. 22, ал. 1, тъй като са налице основанията по чл. 24 от Наказателно-процесуалния кодекс;

2. физически или юридически лица, които притежават или контролират имущество, за което може основателно да се предполага, че е придобито от престъпление на друго лице, привлечено като обвиняем за престъпление по чл. 22, ал. 1.

Законопроектът има ясно изразена насоченост към лица, за които може основателно да се предполага, че притежават или контролират имущество с незаконен произход. Предвидената в проекта възможност, производство пред комисията да се образува и когато наказателно производство не е било образувано или е прекратено или е било спряно, в максимална степен изразява същността на гражданската конфискация, която по правило се прилага от там, където механизмите на наказателния процес не биха могли да се приложат.

В хода на производството, образувано пред комисията, се извършва финансово разследване, като при проверката се събират доказателства относно имуществото на лицата и произхода на средствата за придобиването му в рамките на определен период в течение на 10 - годишен давностен срок.

На законово ниво е изведено взаимодействието между комисията и други държавни органи, с които комисията извършва съвместна проверка, за да изготви цялостен профил на икономическата дейност на проверяваното лице. Проверката обхваща доходите на други лица от близкото обкръжение на проверяваното лице, както и сделките на трети физически и юридически лица, които са придобили имущество от проверяваното лице. Законопроектът предвижда отнемане на имуществото, придобито от тези лица, ако не е установен законния му произход и тези лица са знаели или според обстоятелствата са могли да предположат, че имуществото е с неустановен произход. Знанието на определен кръг лица се предполага.

След приключване на проверката комисията приема решение, с което установява, че е налице обосновано предположение, че имуществото е придобито със средства, за които не е установен законен източник. Обосновано предположение е налице при установено значително несъответствие в имуществото на физическо лице или на юридическо лице. Заключение на комисията по чл. 42 трябва да е подкрепено с достатъчно данни, които позволяват да се направи обоснованото предположение. Заключение на комисията относно резултатите от проверката е основание за прекратяването на производството или за внасяне в съда на искане за налагане на обезпечителни мерки.

Трябва да се отбележи, че за разлика от действащата нормативна уредба, законопроектът предвижда внасяне на искане за налагане на обезпечителни мерки в съда, преди да е налице влязла в сила осъдителна присъда за престъпление, извършено от лицето по чл. 22. Това разрешение съответства в пълна степен на концепцията за гражданска конфискация и има за последица чувствително съкращаване на срока за приключване на производствата по този закон.

В раздел трети на глава шеста от законопроекта се определя имуществото, подлежащо на отнемане. Предвидено е, че когато е невъзможно да се отнеме обособено имущество, отнема се идеална част или паричната му равностойност, определена по пазарна цена към момента на предявяване на иска за отнемане.

Основните принципи, от които се ръководят правоприлагащите органи, са записани в общите положения на законопроекта. Намесата на държавата по отношение на собствеността трябва да се осъществява в съответствие с огласената цел, в разумни граници, като се търси необходимият баланс между социалната справедливост и справедливостта за отделния човек.

IV. Доказателствени стандарти:

Производството пред комисията започва в случаите на чл. 22, 23 и 24 от законопроекта, когато може основателно да се предполага, че дадено имущество е придобито със средства, за които не е установен законен източник. Необходимо е в случаите на чл. 22, 23 и 24 лицето да е привлечено като обвиняем за престъпление от общ характер от вида на тези, които генерират облага. За да се осъществи привличане на лицето като обвиняем, органите на досъдебното производство трябва да са събрали достатъчно доказателства за виновността на лицето в извършване на конкретното престъпление – чл. 219 от Наказателно- процесуалния кодекс (НПК).

По НПК стандартите за привличане на едно лице като обвиняем са по - високи от тези, които законът изисква за започване на наказателно производство въобще. За да започне такова производство, релевантни са чл. 207 и чл. 211 от НПК: производството започва при наличие на информация, от която да се направи извод, че е извършено престъпление въобще.

При проверката, извършена от комисията съвместно с други правоохранителни органи, трябва да са събрани достатъчно данни, установяващи значително несъответствие в имуществото на физическо лице или на юридическо лице.

Съдът допуска обезпечаване на иска при следните условия:

1. когато без него ще бъде невъзможно или ще се затрудни осъществяването на правата по решението за отнемане на имуществото, и

2. ако искането е подкрепено с достатъчно доказателства за обосновано предположение, че лицето притежава права или контролира имущество, за което не е установен законен източник.

Като отчита значителните трудности за установяване по категоричен начин на движението на парични средства с незаконен произход, което се признава от всички държави в света и е движещият мотив за възприемането на гражданската конфискация в редица страни, българският законопроект урежда по следния начин доказването на тезите на всяка от спорещите страни. Комисията следва да установи наличието на значително несъответствие в имуществото на физическото лице или на юридическото лице, а ответникът следва да установи, че имуществото е придобито от законен източник с всички допустими доказателствени средства. Доказването от страна на комисията на съответните обстоятелства трябва да превишава по степен доказването на ответната страна, за да се формира вътрешно убеждение на съда за отнемане на имуществото.

V. Гаранции за защита на основни права:

Законопроектът съдържа следните гаранции за защита на основните права:

1. Производството пред комисията се образува в случаите, изрично изброени от закона (чл. 22, 23 и 24), в които може основателно да се предполага, че дадено имущество е придобито от лице, привлечено като обвиняем със средства, за които не е установен законен източник (чл.21).

2. В съда се внася искане за налагане на обезпечителни мерки, едва когато от проверката са събрани достатъчно данни, от които да се направи обосновано предположение за определени обстоятелства – чл. 42;

3. Съдът допуска обезпечение, ако искането е подкрепено с достатъчно доказателства. Ако съдът не е удовлетворен от качеството на събраните доказателства, той не допуска обезпечение - чл. 44;

4. Участие на проверяваното лице в производството пред комисията със защитник, или лично, или чрез други упълномощени лица. Лицето се запознава със събраните срещу него доказателства и има право да направи възражения и да представи други доказателства, които опровергават констатациите на комисията. Възможността, лицето предварително да се запознае с доказателства, които ще се представят в един бъдещ процес, е правна възможност, която не е на разположение на нито един ответник в бъдещи граждански спорове според българското процесуално право – чл. 68;

5. Възможност за прекратяване на производството пред комисията, при което не се внася иск в съда, ако представените от лицето доказателства оборят констатациите на комисията; или ако самият административен орган приеме решение, с което намира, че не може да се направи обосновано предположение за придобиването на имуществото като облага от престъпна дейност или от административно нарушение - чл. 69, ал. 2, т. 1;

6. Указание за обстоятелствата, които обуславят произнасянето на съда.

7. Съдът постановява отнемане на имущество в полза на държавата, ако придобиването на имуществото със средства, за които не е установен

законен източник е доказано с по-висока степен на вероятност от степента на доказване на противното – чл.89;

8. Допуска се правна защита в исковото производство;

9. Решението за обезпеченията и отнемане се постановяват от независим орган – съд;

10. Съдебното производство протича на три инстанции - ответникът има право на жалба пред две съдебни инстанции.

Вносители: